

GÜNÜMÜZ MODA TASARIMINDA GUSTAV KLIMT ETKİLERİ

Duygu ERKAN¹

ÖZ

Bu çalışmada Art Nouveau (1890-1910) sanat hareketinin resim alanındaki en önemli temsilcisi olan Avusturyalı ressam Gustav Klimt'in eserlerindeki tasarım öğelerinin, günümüz modasına görsel ve estetik açıdan etkileri incelenerek modanın sanat ile ilişkisi değerlendirilmiştir. Bu çalışmaya temel oluşturması amacıyla Klimt'in moda tasarımcılarına esin kaynağı oluşturan "Hayat Ağacı", "Adele Bloch Bauer I", "Emilie Flöge'nin Portresi", "Günebakan", "Medicine" ve "Öpücük" isimli eserleri incelenmiştir. Bu eserlerde bulunan desen, şekil, renk gibi tasarım öğelerinin moda ürünlerine yansımaları gözler önüne serilmiştir. Araştırma sonucunda Klimt'in yukarıda bahsi geçen eserleri ekseninde sanatın moda tasarımı üzerindeki etkisine bir yaklaşım sergilenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle 2007-2017 yılları arasında gerçekleştirilen moda koleksiyonlarındaki Klimt etkileri incelenmiştir. Moda üzerine yapılan araştırmalarda Klimt esinlenmelerinin geniş bir ürün yelpazesinde etkili olduğu tespit edilmiştir. İlkbahar/yaz ve sonbahar/kış olmak üzere tüm moda sezonlarında hem Haute Couture hem de hazır giyimde kullanıldığı saptanmıştır. Böylece Klimt'in eserlerindeki üslup ve anlayışın moda tasarımı ile görsel öğeler açısından örtüştüğü ortaya konmuştur. Bunun sonucunda sanatçının eserlerinin moda tasarımlarında uygulanabilir olduğu ve gelecekte de tasarımcılar için sürekli bir esin kaynağı olacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gustav Klimt, Art Nouveau, Moda, Esinlenme, Tasarım

Erkan, Duygu "Günümüz Moda Tasarımında Gustav Klimt Etkileri". *idil* 6.39 (2017): 3165-3185.

Erkan, D. (2017). Günümüz Moda Tasarımında Gustav Klimt Etkileri *idil*, 6 (39), s.3165-3185.

¹ Yrd. Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Tasarım Bölümü, dseno17(at)gmail.com

THE IMPACT OF GUSTAV KLIMT ON CONTEMPORARY FASHION

ABSTRACT

In this study, the relation between art and fashion was evaluated by examining the visual and aesthetic effects of design elements of the Austrian painter Gustav Klimt's works, a famous artist of Art Nouveau movement (1890-1910). In order to provide a basis to this study, Klimt's works of which inspired fashion designers such as "Tree of Life", "Adele Bloch Bauer I", "Portrait of Emilie Flöge", "Sunflower", "Medicine" and "Kiss" were studied. The reflections to the fashion products of the design elements seen in these works such as the pattern, shape and color were shown. The aim of the study is to display an approach to the effect of the art on fashion design in the axis of Klimt's works mentioned above. Therefore, Klimt effects in fashion collections which took place between 2007 and 2017 were examined. It has been found that Klimt inspirations are effective in a wide range of fashion products. The products are used in all fashion seasons (spring/summer and autumn/winter) in both Haute Couture and ready-to-wear collections. Thus, it has been shown that Klimt's style and perspective of his works are matched with fashion design in terms of visual items. It can be predicted that Klimt's works are applicable to fashion designs and these works will continue to be a source of inspiration for fashion designers.

Keywords: Gustav Klimt, Art Nouveau, Fashion, Inspiration, Design

Giriş:

Modanın, sürekli değişimi temsil eden estetik, sosyal, kültürel, ekonomik ve tarihsel bileşenleri içeren karmaşık bir yapıya sahip olduğu bilinir. Giysi tarihinde modanın ortaya çıkışı ile ilgili net bilgi vermek zordur. Ancak dünyadaki sosyo-ekonomik-politik değişimlerle birlikte XIX. yüzyıl sonlarında giyimde reform hareketi ve modaya uygun giyim kavramının ortaya çıkmasıyla moda, gerçek anlamını bulmuştur. Böylece giyimde estetik kaygılar artarak 1900'lü yılların başında modada sanatın etkisi belirgin şekilde hissedilmeye başlamıştır. Günümüzde modanın bir sanat olup olmadığı tartışılardursun, XX. yüzyılın ilk çeyreğinden başlayan ve 1980'lerde güzellik, gençlik ve paranın birleşmesi yoluyla popüler imgelemde modanın artan sembolik anlamı sayesinde moda ve sanat birbirini beslemiştir (Choi vd. 2017, Forster 2009, Hennesy 2012:166, Kim 1998, Miller 2007, Paulicelli 2009).

Modern sanat hareketlerinin modanın temsil ettiği değişim olgusunu beslediği bir gerçektir. Her yeni sanat akımının beraberinde getirdiği yenilikçi üslup ve yaklaşım, sanatçıların eserlerinde konu, biçim, renk, doku veya çizgi olarak yeniden hayat bulur. Bu sürekli devinimin moda tasarımcılarını da farklı şekillerde etkilediği gözlemlenir. Örneğin ünlü modacı Elsa Schiaparelli (1890-1873) döneminin sürrealist sanatçılarından Salvador Dali ile çalışmış, onun eserleri ile beslenmiştir. Schiaparelli'e göre elbise tasarımı bir meslek değil bir sanattır ve giysiler adeta duvara asılacak birer tablodur. Aynı şekilde Yves Saint Laurent (1936-2008), kübizm etkisinde kalarak, kadın smokini, trençkot ve kruvaze ceket tasarlamış aynı zamanda "De stijl" sanat akımının önemli temsilci Mondrian'dan esinlenerek birçok ikonik tasarımı moda dünyasına kazandırmıştır. Diğer yandan Orfizm sanat akımının temsilcisi olan Rus ressam ve moda tasarımcısı Sonia Delaunay'ın (1885-1979) çalışmaları sanat ve moda arasındaki köprüye dair tasarımcılar için önemli bir örnek teşkil etmiştir. Kumaş tasarımlarında az sayıda kontrast rengi kullanarak konstrüktivizmin belirgin özelliklerinden yararlanan sanatçı resimlerindeki ritmik formları, renkleri ve onların kontrast harmonisini moda tasarım ürünlerine yansıtmıştır (Forster 2009, Gürsoy 2012, Seivewright vd. 2017:125).

Araştırmaya kaynak oluşturan "Art Nouveau" sanat akımı, günümüz moda tasarımında yeni form, renk, biçim ve malzemelerin zengin kombinasyonlarının kullanılması nedeniyle kuşkusuz önemli bir yere sahip olmuştur. XIX. yüzyıl sonlarında İngiltere'de başlayan ve hızla Avrupa'ya yayılan bu yeni sanat ve tasarım anlayışı o döneme kadar sanayi devriminin de etkisiyle meydana gelen sanatta yozlaşma ve tekdüzelikten şikâyet eden dönemin bazı sanatçıları tarafından 1890'larda yeni bir sanat hareketi olarak karşımıza çıkmıştır. Farklı Avrupa ülkelerinde farklı isimler alan bu akım, mimari, resim, kuyumculuk, kumaş, mobilya

gibi alanlarda etkili olmuştur. Resimde Uzak Doğu sanatı ve organik motiflerden esinlenilerek oluşturulan dekoratif öğeler kullanılmış, anlamdan çok, göze hoş görünme amaçlanmıştır. Böylece Art Nouveau ortaya çıktığı dönem içinde sanatta yeni bir anlayışı ortaya koymuştur: “Sanat eseri hoş giden bir etki yarattığı sürece ne anlattığının bir önemi yoktur.” Bu yaklaşımla Art Nouveau ile modanın estetik ve faydacı bir düzlemde örtüştüğünü söylemek mümkündür (Choi 2017, Gombrich 2011:535, Ayaydın 2015, The Art Story 2017).

Art Nouveau'nun Avusturya'daki en önemli temsilcisi olan ressam Gustav Klimt'in eserleri incelendiğinde form, biçim, renk, desen, doku ve kompozisyon açısından moda tasarımcılarına güçlü bir esin kaynağı olduğu görülür. Moda tasarımcıları koleksiyonlarında Klimt'in tablolarında yer alan dekoratif öğelerden renkli geometrik biçimleri, benekleri, floral çizgileri ve dokuları kullanarak Art Nouveau–moda etkileşiminin estetik yansımalarını moda ürünlerinde ortaya koymuşlardır (Anand 2017, Rogoyska 2011:69).

Bu araştırmada Gustav Klimt'in imzası niteliğindeki desen ve renkleri barındıran, “Hayat Ağacı”, “Adele Bloch Bauer I”, “Emilie Flöge'nin portresi”, “Günebakan”, “Medicine” ve “Öpücük” isimli eserleri incelenerek bir moda tasarım ürününün oluşumuna etki eden unsurlar çerçevesinde değerlendirmeler yapılmıştır. Bununla birlikte günümüz moda sektöründe Klimt'in yansımalarının bulunduğu tasarımlar üzerinden, modern sanatın moda sektörüne katkıları göz önüne serilmiştir. Ayrıca moda tasarımı ile sanatın etkileşimi sayesinde moda ürünlerinin salt işlevsel bir amaç olmaktan çıkıp, bununla birlikte estetik değerlere sahip tasarımlara dönüştüğünün de ortaya konması amaçlanmıştır.

Gustav Klimt ve Moda İlişkisi

Symbolist bir ressam olan Gustav Klimt'in birçok eserinde modaya dair pek çok öğe bulunur. Sanatçı, renkleri ve dekoratif öğeleri moda ve resim arasında ortak bir dil olarak kullanan bir estetik anlayışına sahiptir. Eserlerinde karakteristik olarak gold elementler (altın varaklar), geometrik şekiller ve metaforik imgelere yer vermektedir. Sanat eleştirmenleri Klimt'i bir “art nouveau hayalperesti” ve “kadının ressamı” olarak tanımlar (Anand 2017, Rogoyska 2011:69, Kociara 2017) .

Klimt'in moda ile ilişkisine özellikle portre çalışmalarında rastlamak mümkündür. Öyle ki eleştirmenler, sanatçının portrelerindeki giysileri hayat arkadaşı ve moda tasarımcısı Emile Flöge ile tasarladıklarına dikkat çekerler. Bu giysiler Klimt'in Adele Bloch Bauer I, Fritza Riedler, Serena Lederer, Margarete

Stonborough-Wittgenstein, Marie Henneberg ve Elisabeth Bachofen-Echt portrelerinde yer bulur (Anand 2017, Costa 2012).

Klimt eserlerinde Art Nouveau sanat hareketinin karakteristiği olan çiçek motifleri, organik biçimler ve yuvarlak çizgilerin yanı sıra modacılar da ilham olan bazı eserlerinde Uzak Doğu kültürü unsurlarını kullanmıştır. Ancak Klimt'i çağdaşlarından farklı kılan en önemli özelliği nü ve proaktif resimleri ile radikal bir tarzının olmasıdır (Anand 2017, Costa 2012).

Sanatçı karakteristik olarak kullandığı dekoratif öğeleri belli bir düzen içerisinde tekrarlar. Mozaik serilerinden Stoclet Frieze'de yer alan eserlerinde spiral, dairesel diğer geometrik motiflerin tekrarı açıkça görülür. Sanatçı "Hayat Ağacı" (1905-1911) adlı eserinde (resim 1) cennet ve dünya ve ölümler diyarını betimler. Spiral dallar mitleri sembolize eder ve yaşamın sürekliliğini anlatır. Doğum, yaşam ve ölüm sembolize edilir. Eleştirmenler Klimt'in bu eserinde maskülen ve feminenliğin dışavurumuna dikkat çekerler. Bir diğer görüş ise erkeğin güç, güzellik ve bilgelik faziletlerinin betimlendiğidir.

Ressamın en bilinen tablosu "Öpücük"te (1907-1908) ise kadın ve erkeği farklı desenlerle sembolize eden ressam, kadın figüründe tekrar eden floral ve dairesel desenleri, erkek figüründe ise köşeli siyah beyaz blok desenleri kullanmıştır (resim 2). Kadın ve erkek kahverengi fonda poz vermiştir. Kadın dizleri üzerine çökmüş, çıplak ayakları uçurumun kenarında adeta bir tehlikeyi ifade edercesine boşluğa uzanmıştır. Figürlerin ikisi de çiçekli bir yeşillik çayırla çevrelenmiştir. Kadın giysi ve başının üzerinde bu çiçek motifleri tekrarlayarak yer alır. Kadın adeta erkeği gitmemesi için elinden tutarken erkek figürü kadını güçlüce kendine çeker. Kadın buna karşı gelmez. Klimt burada erkeği güçlü ve domine bir görüntü ile ifade etmiştir (Rogoyska 2011:161).

Resim 1. Gustav Klimt, Hayat Ağacı 1905. Stoclet Frieze Serisi (Klimt Museum 2017).

Resim 2. Gustav Klimt, Öpücük, 180x180 cm Yağlı boya, 1908. Avusturya Belvedere Galerisi, Viyana (Klimt Museum 2017).

Ressamın altın çağının (golden phase) en önemli eseri olan Adele Bloch Bauer I adlı portresinde, dekoratif motiflerin ve giysi renklerinin gücünü geometrik

desenlerin tekrar, simetri, birleşme ve üst üste konumlanarak sağladığı görülmektedir (resim 3). Bunun sonucunda karmaşık kompozisyonlu bir form ortaya çıkar. Böylece kadın, dekor-giysi ve dekor arka-plan arasında kaynaştırılarak yüceltilmiş olur. Bizans giysilerinin ihtişamı ile altın ve gümüş çerçeveleme yoluyla kompozisyondan ayrılan kadın, bu resimde giyimi ile kutsanmıştır. (Rogoyska 2011:157).

Resim 3. Gustav Klimt, Adele Bloch Bauer I, 138x138 cm, Yağlı boya, 1907. Yeni Galerî, New York.

Klimt'in Fritze Riedler'in portresi isimli adlı eserinde kullandığı beyaz firfırlar ve vücudu saran geometrik tasarımlar aristokratları saflık ve erdemlilik görüntüsüne bürümüştür. Bu eserde anıtsallık hemen göze çarpar (resim 4). Vücutun tamamını görmesek de Klimt ideal güzelliğin yansıması açıkça görülür. Pozlar ve duruşlar sıradan olmayıp estetik kaygının ön plana çıktığı yapay güzelliği de temsil eder. Klimt'in göstermek istediği salt bir portre değil ideal güzellikte sunulmuş anıtsal bir duruşla ideal güzelliğin gösterilmesinden başka bir şey değildir (resim 2).

Resim 4. Gustav Klimt, Fritze Riedler'in portresi, 153x133 cm, Yağlı boya, 1906. Avusturya Belvedere Galerisi, Viyana.

Klimt'in 1902'de Flöge'yi yaptığı portresinde vücudunun büyük çoğunluğu belirli oranda ortaya çıkmıştır (resim 5). Klasik bir resmi hatırlatan bu eserinde Flöge izleyiciyle göz göze gelmez. Burada poz vermiştir. Duruş rokoko portre resimlerini hatırlatır. Yapay bir duruş ve izleyiciye tepeden bakan bir bakışla elini beline koyması duruş estetiğini kuvvetlendirirken gizli bir küstahlığı da barındırır. Sanatçı resminde hayat arkadaşı ve modacı eserinde Flöge'yi mavi bir elbise ile dekore etmiştir. Resmin bitmemiş görünen doğası mozaik benzeri mücevher etkisi veren desenlerle süslenmiştir. Flöge'nin giysisi o günün moda dünyasına ters düşen, korseyi reddeden, serbest dökümlü bir radikal elbisedir. Bu gösterişli elbise spiraller, altın kare geometrilerle süslenmiştir. Giysi korsajının geometrik desenleri nokta biçimindeki dokularla yardımıyla dengelenmiştir (Klimt Museum 2017, Lindsay 2017).

Resim 5. Gustav Klimt, Emilie Flöge'nin portresi, 181x84 cm, Yağlı boya, 1902. Viyana Tarih Müzesi (Klimt Museum 2017).

Resim 6. Gustav Klimt, Günebakan, 110x110 cm, Yağlı boya, 1906. Özel koleksiyon (Klimt Museum 2017).

Sanatçının moda tasarımcılarına esin kaynağı olan bir diğer eseri “Günebakan” (1906) zaman zaman vakit geçirdiği Attersee gölünde yaptığı resimlerden biridir (resim 6). Bir moda fotoğrafı için hayat arkadaşı moda tasarımcısı Emile Flöge çiçeklerin önünde poz vermiştir ve sanatçı günebakan çiçeğini “Emile Flöge”nin portresi olarak yorumlamıştır. Çiçeğin bu duruşu Flöge’nin karakteri ve Klimt ile ilişkisini yansıtıyor olabilir (Rogoyska 2011, Klimt Museum 2017).

Resim 7. Gustav Klimt, Medicine, 430x300 cm, Yağlı boya, 1897. 1945 yılında savaşta zarar gördü (Klimt Museum 2017).

Sanatçı "Medicine" (1897) isimli tablosundan (resim 7) bir detayı olan "Hygieia (1900)"da mitolojik olarak sağlığın tanrısının kızını resmetmiştir (resim 8). "Medicine" tablosunun altında ve merkezinde yer alan kadın figürüne yılan ve bir kap hades nehrinin suyu eşlik etmektedir. Altın süslemeli kırmızı bir kıyafet içindeki figürün siyah saçları floral desenlerle süslenmiştir. Gözlerini yarım açan Hygieia adeta seyirciye yukardan bakmaktadır (Rogoyska 2011:152).

Resim 8. Gustav Klimt, Medicine'den detay, 1900. 1945 yılında savaşta zarar gördü (Klimt Museum 2017)

Klimt, resimlerinde moda'ya gönderme yaparken Flöge'yle tasarladığı giysilerde resimsel öğeleri kullanmıştır. Kumaşlarının dekoratif parçaları eserlerinde özel bir yere sahiptir. Sanatçının bu giysilerinde kullandığı zengin renk kontrastları, organik elemanların geometrisi, lüksü vurgulayan Bizans mozaikleri ve oryantal tekstiller ressamla adeta özdeşleşmiştir.

Günümüz Moda Tasarımında Klimt Etkileri

Gustav Klimt'in resimlerindeki kadınların giysileri bulunduğu dönemin giyim eğilimlerini reddeder niteliktedir. Ressam portrelerinde kadınları renkli ve dekoratif unsurlarla süslü bir cazibeye sahip şekilde tasvir etmiştir. Sanatçı bu amaçla floral desenlerden yararlanmış. Gerek Art Nouveau hareketinin manifestosu gerekse Klimt'in moda tasarımcısı olan hayat arkadaşı Flöge ile gerçekleştirdiği giysi tasarımlarını resimlerinde kullanması günümüz modasına esin kaynağı olmuştur.

Araştırmalar, çağdaş tasarımcıların Klimt'in eserlerindeki görsel öğelerden güçlüce etkilendiklerini göstermektedir. Özellikle Klimt ile özdeşleşen mavi, sarı, kiremit kırmızısı renkleri, spiral çizgiler, fırfırlı form ve dokular çağdaş tasarımcılar için esin kaynağı oluşturmuş hatta sanatçının eserlerini birebir kumaşa aktararak "yeni sanat"ın estetik anlayışından yararlanmışlardır.

Dior, 2008 ilkbahar yaz koleksiyonunda Klimt'in çizgi ve desenlerini cesurca koleksiyonuna yansıtmıştır. Dior'un koleksiyonuna ana esin kaynağı olan Gustav Klimt'in "Medicine" isimli yağlı boya tablosunda ressam, yaşam döngüsünü metaforik olarak betimlemiştir. İngiliz eleştirmen ve akademisyen Gillian Beer'in de belirttiği gibi resimde önde yer alan, altın yosunlar, ahtapot ve filamanlarla stilize edilmiş sağlık tanrıçası Hygeia aslında güzel ve çirkin arasındaki bağılılığı anlatır. Orijini yılan olan tanrıça evrim teorisinin benzeri ilk çamur örneğinden biçim değiştirmiştir. Dior koleksiyonunda yere kadar uzanan tunikleri, enerjik kırmızı, mor ve sarı ile kumaş yüzeyleri altın applike desenler ve parlak yanar döner mücevherlerle süslemiştir. Bu tasarımlar Klimt'in tablolarındaki renk ve dekoratif öğelere atıf yaparken, koleksiyondaki parçalardan bazıları simetri ve orantı açısından Klimt'in hayat arkadaşı moda tasarımcısı Emile Flöge'nin tasarımlarına benzerlik gösterir (Rogoyska 2011:157, Dior 2008).

Resim 9. Dior, 2008 ilkbahar/yaz koleksiyonu (Dior 2008).

Aquilano Rimondi'nin 2011 ilkbahar/yaz hazır giyim koleksiyonunda Klimt'in eserlerindeki çizgilerin desen formunda kumaşlara uygulandığı dikkat çekmektedir. Klimt'e özgü çizgi, geometrik biçim, renk ve formların etek, gömlek ve elbise üzerinde kullandığını görmekteyiz (Rimondi 2011).

Resim 10. Rimondi, 2011 ilkbahar/yaz koleksiyonu (Rimondi 2011).

Ünlü Fransız markası Hermes 2012 sonbahar/kış koleksiyonunda Klimt'in Flöge'yi ölümsüzleştirdiği portresinde yer alan doku ve renklerden esinlenmiş, doğrudan Klimt'i hatırlatan benzer kumaş ve giysi tasarımları gerçekleştirmiştir (Hermes 2012).

Resim 11. Hermes, 2012 sonbahar/kış koleksiyonu (Hermes 2012).

Tasarımcı Sarah Burton tarafından hazırlanan Alexander McQueen 2013 ilkbahar/yaz hazır giyim koleksiyonunda Klimt'ten izlere rastlamak mümkündür. Parlak saten ceketler, geometrik desenler, hardal sarısı ve zeytin yeşili renklerin hâkimiyeti göze çarpar. Aşağıdaki tasarımlar incelendiğinde Klimt'in en ünlü eseri "Öpücük"ün desen renk ve desenlerine atıf yapılmış pas kahverengisi fon rengi ve erkeği domine eden siyah geometrik desenler tasarımlarda kullanılmıştır (McQueen 2013).

Resim 12. Alexander McQueen, 2013 ilkbahar/yaz koleksiyonu (McQueen, 2013).

2013 yılında moda tasarımcı Arden Wohl'un 2014 ilkbahar/yaz sezonu için Cri de Coeur ayakkabı markası için tasarladığı "Vegan Shoes" isimli koleksiyonunda sembolizmden esinlenmiştir. Wohl, bu koleksiyonunda Klimt'in "Adele Bloch-Bauer I" isimli altın varak ve mozaik süsleme teknikleri kullanılarak gerçekleştirildiği tablosundan esinlenerek konik şeffaf poliüretan topuklu altın papal slipperleri ve yine tablodaki göz desenden esinlenerek nazar işlemeli sandaletler tasarlamış böylece koleksiyonun en çok göze çarpan ürünlerini ortaya çıkartmıştır (Cri de Coeur 2017, Wohl 2013).

Resim 13. Wohl, 2014 ilkbahar/yaz koleksiyonu (Wohl 2013)..

2014 yılına ise Dolce&Gabbana'nın "Floral Fantasy" adlı haute couture koleksiyonu damgasını vurmuştur. Bu koleksiyon için bazı ikonik sanat eserlerinden yola çıkmıştır: Redon'un "Dağ Laleleri", Klimt'in "Günebakanı", Manet'in "Beyaz Leylakları" tasarımların esin kaynağı olmuştur. Koleksiyonda Klimt'in eseri desen formunda kumaşa uygulanmış, çiçek ve yaprakları bütünsel biçimde elbiseye aktarılmıştır (Dolce&Gabbana 2014).

Resim 14. Dolce&Gabbana, 2014 Haute Couture koleksiyonu (Dolce&Gabbana 2014).

Prada'nın 2015 ilkbahar yaz koleksiyonunda Klimt esintilerine özellikle renk ve çizgilerle rastlamak mümkündür. Moda tasarımcısı Jean Paul Gaultier 2015 yılında Vienna's Life Ball AIDS için hazırladığı ve küratörlüğünü yaptığı özel moda gösterisinde yine Klimt'in altın veya Bizans stili olarak isimlendirilen ve en pahalı portrelerinden biri olan Adele Bloch-Bauer I 'den esinlenmiştir (Prada 2015).

Resim 15. Gaultier 2015 Vienna's Life Ball (Prada 2015).

John Malkovich 2017 ilkbahar yaz erkek giyim koleksiyonunda 50'ler ve 70'lerin yanı sıra Gustav Klimt'in "Piyano Öğretmeni" adlı tablosundan esinlenmiştir. Koleksiyonda yer alan bazı parçalarda özellikle ceket formu ve fular detaylarının yanı sıra renk seçiminde Klimt'e rastlamak mümkündür (Malkovich 2017).

2017'de Tom Ford'un defile ile eş zamanlı satışa sunduğu (see now buy now) ürünüde kullandığı gümüş altın köşeli payetler tasarımcının Klimt ve Art Nouveau esinlenmesinin izlerini taşımaktadır (Ford 2017.)

Resim 16. Tom Ford 2017 ilkbahar/yaz koleksiyonu (Ford 2017).

Tasarımcı Peter Dundas da 2017 Grammy ödüllerinde sanatçı Beyonce için tasarladığı giyside Art Deco ve Klimt'ten etkilendiğini açıklamıştır (Dundas 2017).

Klimt esinlenmelerinin moda tasarımına yansımalarının örnekleri çoğaltılabilir. Gelecekte de Klimt'in moda dünyasını etkileyeceği öngörülebilir. Çünkü kadın bedenini kutsallaştıran Klimt, Art Nouveau öğelerini büyük bir ustalıkla kadın figürüne uygulamış ve yine kadını yücelten zengin kompozisyonlar meydana getirmiştir. Bu zengin kompozisyonlara ilerleyen zamanlarda Uzakdoğu motiflerini de eklemiştir. Alışılmadık olan, sanatçının portrelerindeki kişileri kendine ait zamansız ve modern tasarımlarıyla giydirmesiydi. Bu durum sanatçının eserlerini modada uygulanabilir kılmakla kalmamış sıklıkla tasarımcılara ilham kaynağı olmasını sağlamıştır. Klimt'in tekstil ve moda tasarımına sundukları, geçmişte olduğu gibi gelecekte de kendine yer bulacaktır.

Sonuç ve Değerlendirme:

XIX. yüzyıl sonlarında yaşanan pek çok gelişmenin moda ve sanat etkileşimi için önemli bir dönüm noktası olduğu bilinen bir gerçektir. Günümüz modasının terzilikten öteye geçerek estetik öğeleri barındıran ürünlere dönüşmesinin ilk adımlarının bu dönemdeki sanatçı ve tasarımcı iş birlikleri sayesinde başladığını söyleyebiliriz. Bazı sanat eleştirmenleri tarafından modanın sanatla olan etkileşimi ister küçük birer sanat kopyası ister ilham kaynağı olarak değerlendirilsin, yüzyılı aşkın sürede moda tasarımı bu etkileşim sayesinde diğer sanatsal performanslar gibi estetik alanın önemli parçası haline gelmiştir.

Moda tarihinin son 10 yılı incelendiğinde modanın pek çok modern sanat akımından esinlendiğini görebiliriz. Hatta pek çok modern sanat akımı ile yollarının sıklıkla kesiştiğini söylemek mümkündür. Modern sanat akımlarından Sembolizm'in ve özellikle Art Nouveau'nun önemli ressamlarından olan Gustav Klimt'in eserlerinin moda tasarımına güçlü yansımaları olduğu saptanmıştır. Onun eserlerinde kullandığı görsel öğelerin; kıvrımlı çizgiler, renkler, geometrik biçimler, benekler, dokular, bitkisel formlar ve simgelerin günümüz modasında birer tasarım elamanı olarak kullanıldığına tanık olmaktadır.

Gustav Klimt etkilerinin en önemli örneğini Dior'un 2008 ilkbahar/yaz koleksiyonun oluşturduğunu söyleyebiliriz. Bu koleksiyonda Klimt'e özgü pek çok karakteristik öğelerin kullanıldığını görebiliriz. Bunlar, spiral formlar, renkli geometrik biçimler, altın sarısı elemanlar içeren giysilerdir (Resim 9). Bu koleksiyonda adeta Klimt'in tablolarındaki bir figürü hatırlatan mankenlerle tam bir Klimt esinlenmesi sergilenmiştir. Aquilano Rimondi'nin 2011 yılındaki

koleksiyonunda ise yine ressamın karakteristik geometrik formları, parlak sarı, mavi, turuncu ve siyah renklerde kumaş üzerine baskı deseni olarak uygulanmıştır (Resim 10). 2014 yılında ise Dolce&Gabbana Klimt'in "Günebakan" adlı eserini doğrudan baskı deseni olarak kullanmıştır (Resim 14).

2007-2017 yılları arasında moda tasarım giysi ve aksesuarlarında Klimt öğelerinin hem Haute Couture hem de hazır giyim koleksiyonlarında kendine yer bulduğu görülmektedir. Yine moda sezonları arasında büyük farklar görülmesine de ilkbahar/yaz dönemine ait tasarımlarda Klimt esinlenmelerinin arttığı dikkat çekmektedir. Bu geniş uygulama alanı Klimt'in eserlerindeki estetik öğelerin moda tasarımı için uygun birer esin kaynağı olduğuna işaret etmektedir.

Günümüzde birçok estetik alanda halen Klimt'in etkilerinin gözlenmesi sanatçının kullandığı renk, biçim ve öğelerin evrensel nitelikte olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü bu evrensel biçim ve öğeler bir dönemin ya da bir akımın özelliği olmayan renk, biçim ve dokulardır. Bu nedenle önümüzdeki moda sezonlarında Moda ve Klimt'in yollarının kesişmesi kaçınılmaz görünüyor. Klimt'in tablolarındaki renk, çizgi, form, doku, benek ve geometrik biçimlerin izleyiciye oluşturduğu yüksek enerjili duygular, yenilikçi ve başkaldıran üslubunun yanı sıra kadını kutsayışı, sanatçının her zaman modaya esin kaynağı olacağını düşündürmektedir.

KAYNAKLAR

Anand B., 2017. <http://www.theluxecafe.com/stories/art-nouveau-to-mainstream-fashion/> Erişim: 09.03.2017

Ayaydın A., 2015. Art Nouveau Akımına 21.Yüzyıl Perspektifinden Bir Bakış, *Ulakbilge*, 3 (6), 59-73

Choi K, H., Lewis V., D., 2017. An inclusive system for fashion criticism, *International Journal of Fashion Design, Technology and Education*. DOI: 10.1080/17543266.2017.1284272

Costa C., 2012. Klimt and The Birth of Modern Fashion. http://www.thegenteel.com/index.php?option=com_content&view=article&id=303:klimit-and-fashion&catid=7 Erişim: 15.03.2017

Cri de Coeur 2017. <https://cridecoeur.myshopify.com/> Erişim: 02.03.2017

Dior 2008. <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2008-couture/christian-dior> Erişim: 15.03.2017

Dolce&Gabbana 2014. <https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2014-ready-to-wear/dolce-gabbana> Erişim: 17.04.2017

Dundas 2017. <http://www.thefader.com/2017/02/13/peter-dundas-beyonce-grammy-looks>

Ford 2017. <https://www.vogue.com/article/tom-ford-spring-2017-ready-to-wear-see-now-buy-now-collection-news> Erişim: 09.11.2017

Forster S., V., 2009. Connections Between Modern and Postmodern Art and Fashion The Design Journal, 12:2, 217-241.

Gombrich E. H. 2011, Sanatın Öyküsü, Remzi Kitapevi, Çev. Erol Erduran-Ömer Erduran. İstanbul

Gursoy B., C., 2012. Fashion and Art: The Influence of Art on Fashion and the Coexisting Relationship in the 20th Century Western Culture. Minho Üniversitesi İtalya, Yüksek Lisans tezi (https://repositorium.sdum.uminho.pt/bitstream/1822/22401/1/ARTANDFASHION_THESIS_BEYLEMCANSUGURSOY_24.09.2012.pdf) Erişim: 12.03.2017

Hennesy K., 2012. fashion the ultimate book of costume and style 2012, Dorling Kindersley India.

Hermes 2012. <http://kociara.com/gustav-klimt-in-fashion/> Erişim: 11.03.2017

Kim S, B. 1998. Is Fashion Art? Fashion Theory, The Journal of Dress, Body and Culture. 2:1, 51-71

Klimt Museum 2017. <http://www.klimt.com/> Erişim: 09.03.2017

Kociara Studio, 2017. <http://kociara.com/gustav-klimt-in-fashion/> Erişim: 15.03.2017

Lindsay F., 2017. Gustav Klimt Emilie Flöge, 1902. https://www.ngv.vic.gov.au/vienna/assets/pdf_file/0007/119392/ViennaArtandDesign.pdf Erişim: 10.10.2017

Malkovich 2017. <https://www.vogue.com/article/john-malkovich-new-menswear-line> Erişim: 09.05.2017

McQueen 2013. <https://www.vogue.com/article/golden-lady-how-gustav-klimts-gilded-paintings-influence-the-runway> Erişim: 09.03.2017

Miller S.,2007. Fashion as Art; is Fashion Art?, Fashion Theory, The Journal of Dress, Body and Culture. 11:1, 25-40

Paulicelli E., 2009. Fashion and Futurism: Performing Dress, Annali d'Italianistica, 27, 187-207.

Prada 2015 <http://www.ifitshipitshere.com/life-ball-2015-gustave-klimt-to-life/> Erişim: 09.03.2017

Rimondi 2011. <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2011-ready-to-wear/aquilano-rimondi> Erişim: 09.03.2017

Rogoyska J., 2011. Gustav Klimt, Parkstone Press International, USA.

Seivewright S., Sorger R., 2017. Research and Design for Fashion, Bloomsbury Publishing Plc. İngiltere.

The Art Story 2017. <http://www.theartstory.org/movement-art-nouveau.htm> 2017 Erişim: 10.06.2017

Wohl 2013. <https://www.vogue.com/article/arden-wohls-new-collection-of-vegan-shoes-for-cri-de-coeur> Erişim: 15.03.2017